

АРХІТЕКТУРНО- МІСТОБУДІВНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Лекція №1

Заступник директора ННІ АДОМ,

Кандидат архітектури, доцент кафедри урбаністики та містобудування

ВИГДОРОВИЧ ОЛЬГА ВОЛОДИМИРІВНА

Змістовий модуль 1.

Теорія і практика правозастосування

Лекція 1.

Загальна характеристика громадянського суспільства і правової держави. Сучасна концепція взаємодії та взаємної відповідальності особистості та держави

1. Поняття суспільства і форми його організації. Поняття та ознаки держави
2. Класифікація держав за формою правління, за формою державного устрою та політичним режимом
3. Поняття права та структура системи права. Джерела права. Громадянське суспільство та правова держава
4. Система та загальна характеристика змісту конституційних прав і свобод людини і громадянина
5. Конституційно-визначені можливості з забезпечення реалізації та захисту прав і свобод людини та громадянина.

Мета викладання навчальної дисципліни «Архітектурно-містобудівне законодавство» полягає в ознайомленні студентів із концептуальними засадами побудови національної правової системи та базовими положеннями деяких основних галузей вітчизняного права, особливу увагу ми приділяємо галузі архітектури та містобудуванню. Увага акцентується на прикладному значенні правознавства, формуванні вміння правильно визначати правову природу соціальних явищ та обирати обґрунтований правовий алгоритм вирішення окремих колізій, координації власних дій як в професійній діяльності, так і у життєвих ситуаціях.

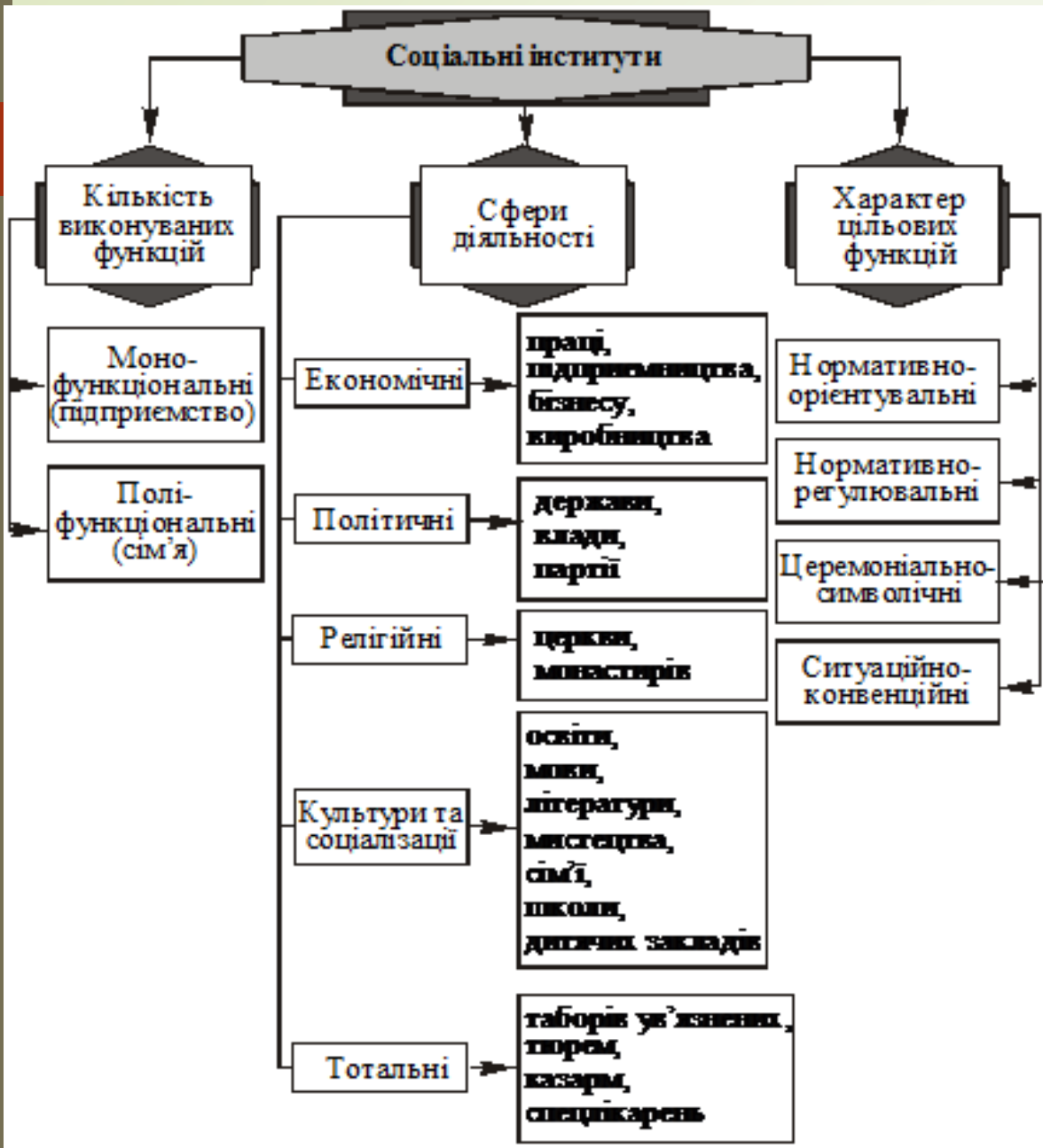
Поняття суспільства і форми його організації

У суспільстві на відміну від світу тварин діють не біологічні, а насамперед соціальні закони. Як говорив Аристотель, людина – істота суспільна. Тому найважливіша риса суспільства полягає в тому, що воно становить систему взаємозв'язків розумних істот. Людина розвивається сама і розвиває свої соціальні, сутнісні якості, стає особистістю та стає людиною у повному розумінні цього слова, тобто соціалізується, саме в суспільстві.

Суспільство – це соціальна система, головним елементом якої є люди, об'єднані різноманітними економічними, сімейними, груповими, етнічними, класовими відносинами й інтересами. Суспільству завжди притаманні властивості, без яких воно просто не може існувати.

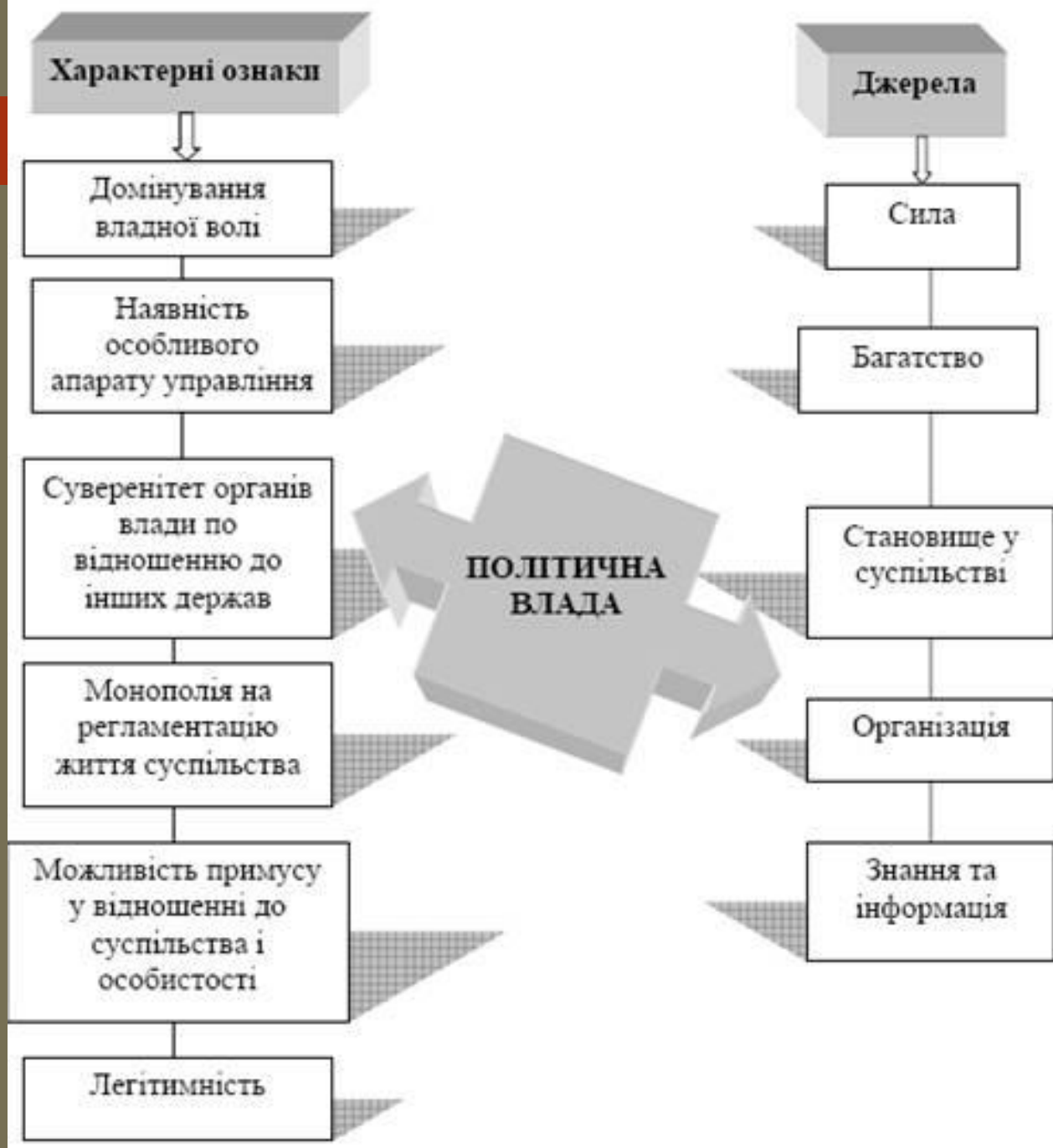

« Суспільство — це відносно стійка система соціальних зв'язків і відносин, що склалися між людьми в процесі історичного розвитку їх спільної життєдіяльності, спрямованої на відтворення умов для існування та задоволення життєвих потреб.

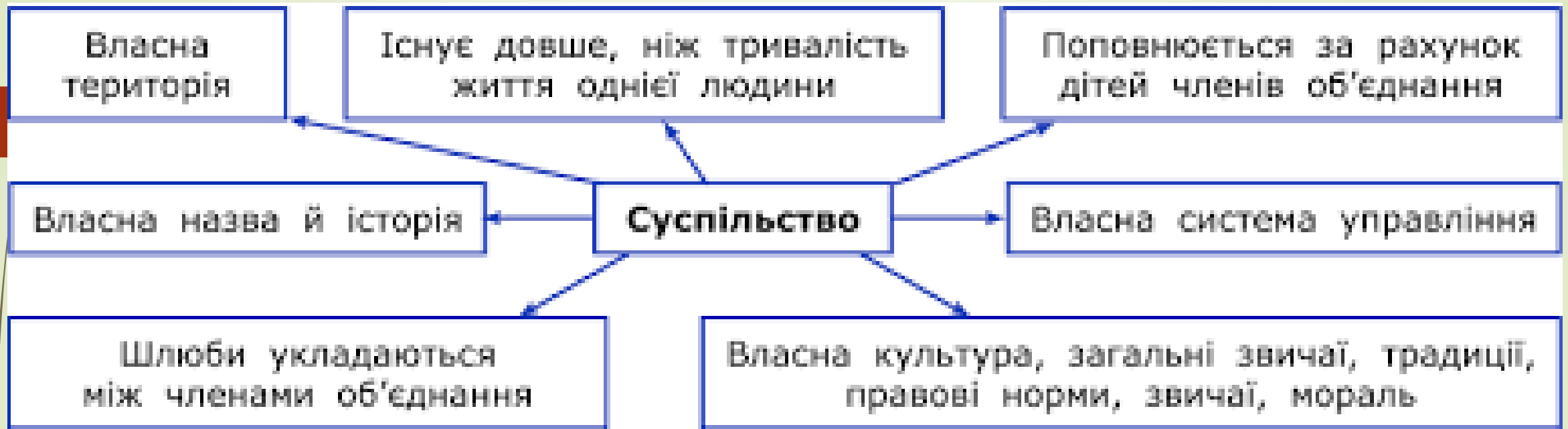
По-перше, це **наявність у суспільстві певних соціальних інститутів** (сімейні, політичні, економічні, освітні й релігійні), які виникають у результаті процесу диференціації суспільства.

По-друге, суспільство не може обійтись без регулюючої сили, що спрямовує його життєдіяльність у загальнокорисне русло. І такою **регулюючою силою виступає влада.**

ПОЛІТИЧНА ВЛАДА – це реальна здатність класу (групи, індивіда) проводити свою волю стосовно інших за допомогою правових і політичних норм. Вона є найважливішим видом влади в суспільстві.

Якщо економічну владу умовно можна назвати “владою грошей”, духовну – “владою моралі”, сімейну – “владою авторитету”, то політичну владу – “владою права”. Це зовсім не означає, що політична влада скрізь і завжди здійснюється за допомогою права, однак право є головним засобом її реалізації. Дотримання й виконання норм права забезпечується шляхом як переконання, так і державного примусу.

У суспільстві існує багато різних форм організації взаємозв'язків між індивідами. Історично першою формою самоорганізації і відповідно першим соціальним інститутом були родові общини. **Рід становить групу (спільність) людей**, об'єднаних кровним спорідненням, спільною власністю і працею, зрівняльним розподілом. Цей соціальний інститут забезпечував виживання людей, які багато в чому залежали від природних сил і могли існувати тільки на базі колективної господарсько-соціальної єдності. Роди існували тисячоліття, згодом вони поєднувалися в більші соціальні інститути – племена.

Найбільш великою соціальною організацією суспільства є держава. Держава виступає специфічним соціальним інститутом неоднорідного у класовому відношенні суспільства.

Держава – соціальний інститут усього суспільства, що виконує багато функцій, які забезпечують її життєдіяльність, і насамперед – впорядкування і стабілізацію суспільних відносин, її основне призначення полягає в управлінні соціальними справами, у забезпеченні порядку і суспільної безпеки.

Держава, у сучасному розумінні, – це організація суверенної політичної влади, яка в межах правових норм і на території окремої країни здійснює управління суспільними сферами і забезпечує безпеку нації та гарантії прав і свобод громадян.

Держава – це суверенна, політико-територіальна організація влади певної частини населення, у соціально неоднорідному суспільстві, яка має спеціальний апарат управління і примусу, здатний із допомогою права робити свої веління загальнообов’язковими для населення всієї країни, а також здійснювати керівництво та управління суспільними справами.

До основних ознак держави відносять:

- суверенітет;
- територія;
- населення;
- наявність апарату управління і примусу;
- здатність приймати загальнообов'язкові правила поведінки;
- здатність збирати податки;
- можливість виражати і захищати інтереси певної частини населення;
- державні символи.

Класифікація держав за формою правління, за формою державного устрою та політичним режимом

Форма держави складається з трьох головних елементів:

- форми правління,
- форми державного устрою та
- форми політичного режиму, що характеризують систему взятих в єдності способів організації державної влади, територіального устрою і методів та способів здійснення влади.

Форма правління – це елемент форми держави, який характеризує способи формування вищих органів державної влади, їхню компетенцію, структуру, принципи взаємовідносин та ступінь участі населення в їхньому формуванні. Традиційно розрізняють дві форми правління – **монархію і республіку**.

Парламентська монархія –
унікальний витвір і досвід
багатовікової британської
історії

Монархія – це форма державного правління, за якої вища державна влада фактично або формально належить одній особі і зазвичай передається у спадок представникам правлячої династії. Ознаки монархії:

1. Главою держави є монарх.
2. Влада набувається у спадок і зберігається пожиттєво.
3. Монарх уособлює вищу державну владу за власним правом, а не в порядку делегування від народу.
4. Монарх не є підлеглим будь-яким іншим суб'єктам влади.
5. Монарх не несе конкретної політичної і юридичної відповідальності за результати свого правління.

Монархії, зі свого боку, поділяються на **необмежені та обмежені**.

Монархії

29 країн

Монархія (від лат. *monarchia* – єдиновладдя) – форма правління, за якої верховна державна влада частково або повністю належить **одній особі** – монарху та, як правило, **передається в спадок**.

Ознаки класичної монархії:

- Існування **одноосібного** глави держави, який править довічно.
- Влада зазвичай **успадковується**.
- Монарх символізує **єдність нації, історичні традиції, представляє державу на міжнародній арені**.
- **Юридичний імунітет та незалежність монарха**. Він підписує накази, обов'язкові для виконання.

Нині не всі держави, що офіційно вважаються монархіями, задовольняють переліченим ознакам. Виникли, так звані “**виборні монархії**”.

Необмежена монархія – це форма правління, за якої влада монарха не обмежується іншими органами. Монарх володіє усією повнотою вищої державної влади. Її різновидами є деспотична, абсолютна та теократична монархії.

Деспотична монархія – це форма правління, за якої влада монарха-деспота спирається на могутній військово-бюрократичний апарат, монарх обожнюється, наділяється особливими надлюдськими якостями. Наприклад, Ассирія, Вавилон, Давній Єгипет. **Абсолютна**

монархія – це форма правління, за якої державна влада концентрується в руках монарха, а представницькі установи відіграють незначну роль. Наприклад, ОАЕ, Оман, Саудівська Аравія.

Теократична монархія – це форма правління, за якої світська влада монарха поєднується з духовною владою. Наприклад, Ватикан.

Обмежена монархія – це форма правління, за якої влада монарха обмежена повноваженнями інших державних органів. Різновидами обмеженої монархії є дуалістична, конституційна та парламентська монархії.

Монархії

ВИДИ МОНАРХІЙ
(за обсягом обмежень влади монарха)

Абсолютні 8

- Необмежена влада монарха;
- Зазвичай немає Конституції, замість неї – укази монарха;
- Існують органи влади підзвітних монарху або дорадчі органи

• Саудівська Аравія; • ОАЕ; • Оман; • Катар; • Ватикан	<u>Де факто:</u> • Бруней; • Бахрейн; • Кувейт
--	--

Теократичні

Державу очолює духовна особа

- Ватикан;
- Саудівська Аравія

Конституційні 21

Влада монарха Конституцією або традиціями;

Дуалістичні

- Влада монарха обмежена Конституцією та парламентом в законодавчій сфері;
- Монарх має свободу прийняття рішень, але в заданих Конституцією рамках.

- Йорданія;
- Кувейт;
- Марокко;
- Монако;
- Ліхтенштейн...

Парламентські

- Монарх не має влади;
- Законодавча влада – у парламенту;
- Виконавча влада в уряді;
- Монарх виконує лише представницьку та церемоніальну роль ("панує, але не править").

- Велика Британія;
- Данія; Бельгія;
- Швеція; Норвегія;
- Іспанія; Андорра;
- Японія...

Ватикан - суверенна держава розташована в Італії, у північно-західній частині Риму. Площа країни – 440 тисяч квадратних метрів. Це як дві московські Червоні площі чи 1/5 району Арбат.

Між Римом та Ватиканом немає кордону. Окремого дозволу на відвідування міста-держави мандрівникам отримувати не потрібно. Єдине, що буде потрібно для поїздки, — шенгенська віза, щоб потрапити на територію Італії.

Дуалістична монархія – це форма правління, за якої влада монарха обмежена законодавчими повноваженнями парламенту. У дуалістичних монархіях за монархом залишаються виконавча влада і низка інших повноважень. Такі монархії можна вважати перехідними до конституційних і парламентських монархій.

Держава: Іспанія

Столиця: Мадрид

Рік заснування: 1515 (єдина монархія), 1947
(парламентська монархія)

Форма правління: Парламентська монархія

Монарх: Хуан Карлос I

Конституційна монархія – це форма правління, за якої влада монарха обмежена конституцією. Наприклад, Іспанія, Бельгія, Швеція.

Парламентська монархія – це форма правління, за якої, за відсутності конституції, влада монарха обмежена повноваженнями парламенту. Наприклад, Велика Британія. У таких державах монарх є главою держави і здійснює лише представницькі функції.

ЯКІ Є ВИДИ РЕСПУБЛІКИ?

ПАРЛАМЕНТСЬКА

ПРЕЗИДЕНСЬКА

ЗМІШАНА

Республіка – це така форма правління, за якої вищі органи державної влади обирає безпосередньо народ або формують виборні установи на певний строк.

Ознаки республіки:

1. Виборність вищих органів держави безпосередньо або опосередковано народом (представницький характер державної влади).
2. Змінюваність вищих посадових осіб і державних органів у результаті виборів.
3. Строковість повноважень вищих посадових осіб держави і державних органів.
4. Відповідальність вищих посадових осіб держави за неналежне виконання своїх повноважень перед народом або вищим представницьким органом.

Республіки

151 країна

Республіка (від лат. *res publica* – громадська справа) — форма державного правління, за якої верховні органи державної влади **обираються на певний строк**, з окресленими законом повноваженнями.

В республіці існує поділ влади на **законодавчу, виконавчу та судову**.

Італія - унітарна парламентська республіка зі столицею у місті Рим, що займає територію загальною площею 301 340 км²

5. Верховенство актів, які видаються вищим представницьким органом країни.

Республіки бувають **парламентські, президентські та змішані (парламентсько-президентські та президентсько-парламентські)**.

Парламентські республіки – це форма правління, за якої верховна влада належить обраному народом органу – парламенту, котрий, як правило, формує всі інші вищі органи державної влади. Наприклад, ФРН, Італія, Чехія.

У парламентсько-президентських республіках президент також наділений широкими повноваженнями, однак його вплив на формування і роботу уряду обмежено повноваженнями парламенту у цій сфері, наприклад Україна.

ПРЕЗИДЕНТСЬКА РЕСПУБЛІКА

ЦЕНТР
СПІЛЬНИХ
ДІЙ

ЗМІШАНА РЕСПУБЛІКА

ЦЕНТР
СПІЛЬНИХ
ДІЙ

Республіки

151 країна

Ознаки республіки:

- Існування одноосібного та колегіального глави держави — **президента** та **парламенту**.
- **Парламент** представляє **законодавчу владу**.
- **Президент** очолює **виконавчу владу** (але це характерно не для всіх типів республік).
- **Виборність** на певний термін голови держави та інших верховних органів державної влади.
- **Юридична відповідальність голів держави**. У парламенту є право звільнення від посади президента за тяжкі злочини проти держави — **імпічмент**.
- **Президент** має право виступати **від імені держави**.

ВИДИ РЕСПУБЛІК

Президентські	Парламентські	Змішані
США, Франція, Бразилія, Аргентина, Білорусь...	Німеччина, Італія, Індія...	Польща, Україна...

Що таке державний лад країни?

Державний лад (державний устрій) — історична форма політичного устрою країни та ієрархічна структура державної політичної влади — *парламент* (законодавча влада), *уряд* (виконавча влада), *суд* (судова влада), *суспільні організації* — з іншого боку.

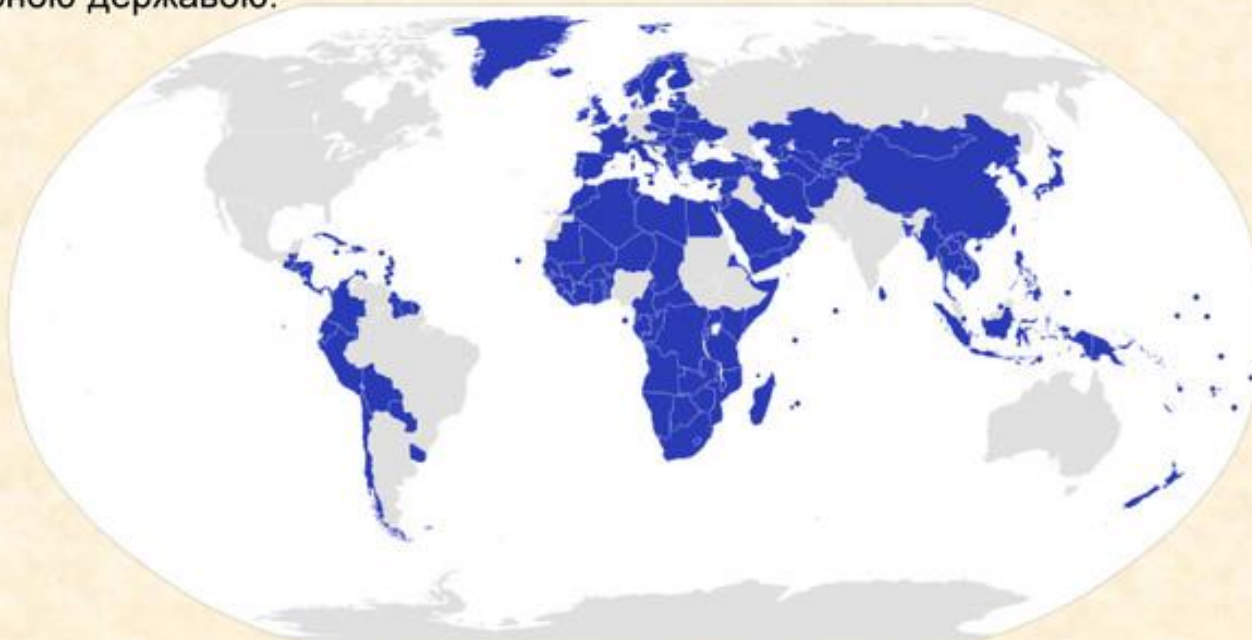

Форма державного устрою – це елемент форми держави, який характеризує внутрішню структуру держави, спосіб її територіального поділу, співвідношення держави як єдиного цілого з її складовими частинами, міру централізації та децентралізації державної влади. Виділяють **дві форми державного устрою: просту (унітарну) та складну (федеративну, конфедеративну)**. Унітарна держава – це єдина цілісна держава, територія якої поділяється на адміністративно-територіальні одиниці, що не мають статусу державних утворень і не володіють суверенними правами.

Унітарні держави

167 країн

Унітарні держави (з латини – єдність) – це країни, що **не мають** у своєму складі **автономних територіальних одиниць**. В них існують єдині органи законодавчої та виконавчої влади, єдина для всієї країни конституція та система державних органів. Центральні органи влади керують всіма територіями країни. Це переважна більшість країн світу. Згідно з ст. 2 розділу I Конституції України, Україна є унітарною державою.

Унітарні держави – майже 90% країн світу

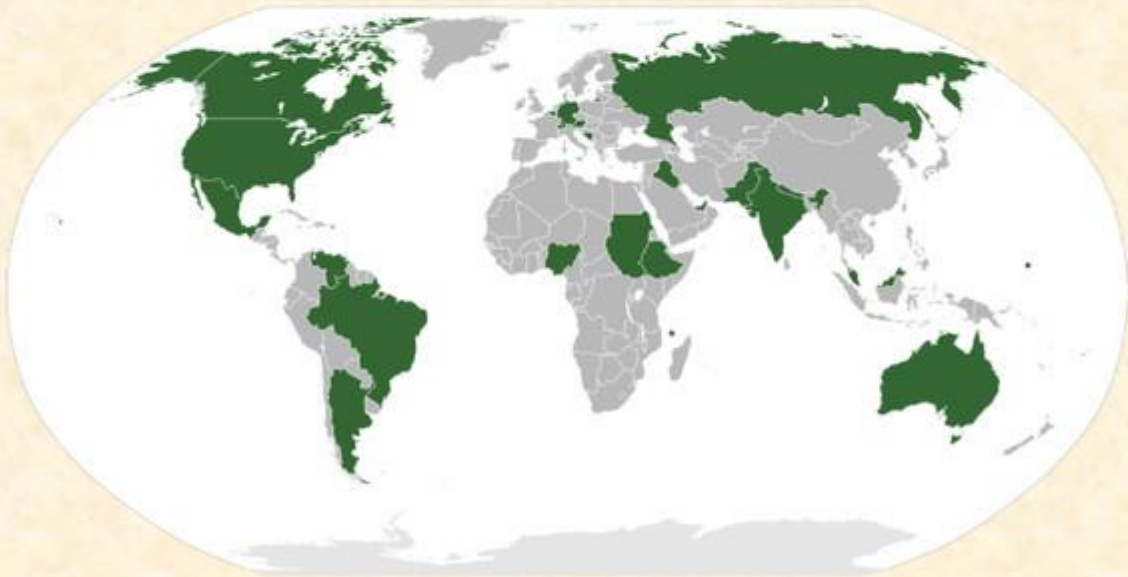
Ознаки унітарної держави:

1. Має єдині вищі органи державної влади, яким підпорядковуються або підконтрольні місцеві органи.
2. Не містить відокремлених територіальних утворень, що мають ознаки суверенності.
3. Має єдину для всієї держави систему законодавства.

Федеративні держави
27 країн

Федеративні держави (з латини – союз, об'єднання) поряд з єдиними (федеральними) законами та органами влади, мають окремі автономні територіальні одиниці (штати, землі, провінції, республіки і т. і.).

У світі федеративних держав меншість.

Федеративні держави

4. Управління єдиними збройними силами і правоохоронними органами здійснюється центральними органами державної влади.
5. Має єдине громадянство.
6. Одноособове представництво від усієї держави у міжнародних взаємовідносинах на рівні держав.

Поняття права та структура системи права. Джерела права

Нормування суспільних відносин завжди потребує встановлення певної міри можливої поведінки людей. Йдеться передусім про міру їхньої свободи і рівності, оскільки ні перша, ні друга не мають абсолютного характеру. Встановлення цієї міри є необхідним для розмежування різних інтересів. Людина, яка живе в суспільстві, не може бути вільною від суспільства. Вона вимушена і повинна поступатися своїми певними інтересами заради інтересів інших членів суспільства і суспільства загалом. Виникає потреба встановити міру належної поведінки кожного члена суспільства, кожного суб'єкта права. Ця міра відображає згоду суб'єктів права на певне суспільно необхідне обмеження власної свободи заради того, аби їхня свобода поважалась іншими суб'єктами права. Така міра і встановлюється позитивним правом

Право – це заснована на уявленні про справедливість міра свободи і рівності, що відображає потреби суспільного розвитку, яка у своїй основі склалася в процесі повторюваних суспільних відносин і визнається та охороняється державою.

Структура системи права – це її внутрішній устрій. Головними структурними елементами системи права є:

1. Норма права – первинний, найменший структурний елемент права, який є правилом поведінки, визнаним і охоронюваним державою.

2. Інститут права – це уособлена група правових норм, які регулюють однорідні суспільні відносини конкретного виду (приклад інститут права власності в цивільному праві)

3. Підгалузь права – певна сукупність правових інститутів, що об'єктивно складається в межах однієї галузі права (наприклад, у цивільному праві – зобов'язальне, спадкове, авторське).

4. Галузь права – уособлена сукупність норм, спрямована на регулювання певної сфери якісно однорідних суспільних відносин (конституційне, цивільне, адміністративне, кримінальне, трудове право тощо)

Поняття норми права

Термін «норма» походить від лат. *norma* (загальне правило, зразок). При цьому більш розповсюдженим у латинській мові було розуміння норми як *мірила*, на що вказують похідні терміни: *normalis* (прямий), *normaliter* (по прямій лінії), *normo* (відміряти).

Сьогодні норма сприймається насамперед як **правило поведінки загального характеру**. Воно, у свою чергу, може мати різний зміст. Правила можуть бути поділені на два різновиди: **нормативні твердження**, які встановлюють дозволи та вимоги на кшталт правил гри у шахи («білі повинні ходити першими»), та **імперативи або інструкції**, котрі містять відповідні веління безумовного характеру («рух на червоне світло світлофору заборонено»).

Норма права - це закріплене обов'язкове правило поведінки загального характеру, що визначає зразок належної чи дозволеної поведінки або наслідки його порушення, ефективна дія якого забезпечується державою.

Норма права – це різновид соціальної норми, що закріплює правило правомірної поведінки, неприпустимість відхилення від якої гарантується державною владою.

Ознаки норм права:

- це правила поведінки, які регулюють відносини між людьми та їхніми об'єднаннями. Призначенням правових норм є упорядкування суспільних зв'язків, що є необхідним для колективного існування людей;
- норми права встановлюють правила належної чи дозволеної поведінки. Норма права вказує на те, як мають діяти суб'єкти в конкретній ситуації, а не на те, що вони роблять насправді;
- норми права мають певні засоби забезпечення додержання нормативних вимог.

Джерело права – це спосіб юридичного виразу права, його організація в належну юридичну оболонку.

Нормативно-правовий акт – це офіційний документ, прийнятий компетентними суб'єктами нормотворчості, який встановлює, змінює або скасовує норми права.

Ознаки нормативно-правових актів:

- приймається тільки уповноваженими суб'єктами нормотворчості;
- має письмову форму;
- оприлюднюється в офіційних виданнях;
- має визначену структуру, чітко формулює зміст правових норм;
- розробляється і ухвалюється за встановленою законом процедурою;
- відповідно до потреб соціальної практики може бути оперативно змінений або доповнений;
- є обов'язковим до виконання і містить гарантії на випадок його можливого порушення;
- підлягає систематизації.

Нормативно-правові акти існують у вигляді ієрархічної системи. В основі такої системи лежить юридична сила акту.

Система нормативно-правових актів:

1. **Конституція держави**. Конституція є основним законом країни та має найвищу юридичну силу. Залежно від способу вираження розрізняють писану та неписану конституції. Писана конституція складається з одного або декількох окремих документів і офіційно проголошених основними законами держави. Неписана конституція – це сукупність несистематизованих законів, звичаїв, прецедентів, які фактично закріплюють певний державний лад у країні, але формально не проголошені її основним законом.

2. **Закони**. Закони – це акти вищої юридичної сили. Закони класифікують за їхнім змістом, формою, юридичною силою і порядком ухвалення.

3. **Підзаконні акти**. Це акти, прийняті центральними і місцевими органами виконавчої влади. Такі акти засновані на законах, не можуть їм суперечити, основною метою їхнього прийняття є конкретизація

Система та загальна характеристика змісту конституційних прав і свобод людини і громадянина

Залежно від сфери суспільного життя, у якій реалізуються певні права, конституційно визначені права людини і громадянина можна віднести до таких груп: **громадянські (особисті), політичні, економічні, соціальні, культурні, екологічні.**

Громадянські (особисті права) – права і свободи, які належать людині від природи, викають від народження, є невідчужуваними і негативними – для реалізації цих прав особами держава повинна утримуватися від вчинення певних дій (не втручатися в особисте життя людей, не позбавляти життя, не обмежувати вільний розвиток особистості і т. ін.). Конституцією України закріплені такі особисті права: ст. 27 КУ (невід’ємне право на життя), ст. 23 КУ (право на вільний розвиток особистості), ст. 28 КУ (право на повагу до гідності кожної людини), ст. 30 (право на недоторканність житла), ст. 31 КУ (право на таємницю листування), ст. 29 КУ (право на свободу та особисту недоторканність), ст. 32 КУ (право на невтручання в особисте і сімейне життя), ст. 33 КУ (свобода пересування та вільний вибір місця проживання), ст. 34 КУ (право на свободу думки і слова), ст. 35 КУ (право на свободу світогляду та віросповідання), ст. 51 КУ (право на шлюб).

Політичні права (передбачають можливості особи брати участь в управлінні державними і суспільними справами): ст. 38 КУ (право громадян на участь в управлінні державними справами), ст. 36 КУ (право на об'єднання в політичні партії та громадські організації), ст. 38 КУ (право вільно обирати та бути обраним), ст. 38 КУ (право на рівний доступ до державної служби та служби в органах місцевого самоврядування), ст. 39 КУ (право на мирні масові заходи), ст. 40 КУ (право на петиції).

Економічні права людини

Економічні – права у сфері економічних і насамперед майнових відносин:

- 1) право на приватну власність;
- 2) право на підприємницьку діяльність;
- 3) право на користування об'єктами державної та комунальної власності.

Економічні права (передбачають можливості особи вільно розпоряджатися основними факторами економічної діяльності – власністю і працею, з метою забезпечення засобів для існування): ст. 41 КУ (право приватної власності), ст. 42 КУ (право на підприємницьку діяльність), ст. 43 КУ (право на працю).

Соціальні права (передбачають можливості забезпечення кожній людині гідні умови життя, соціальну захищеність): ст. 45 КУ (право на відпочинок), ст. 46 (право на соціальний захист), ст. 48 КУ (право на достатній життєвий рівень), ст. 47 КУ (право кожного на житло), ст. 49 КУ (право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування), ст. ст. 51–52 КУ (право на охорону сім'ї, дитинства, материнства та батьківства), ст. 53 КУ (право на освіту).

Культурні права- це можливість доступу до духовних цінностей свого народу (нації) та всього людства. Це: право на освіту, Право на свободу наукової, творчої та художньої творчості.

Культурні права (суб'єктивні права, спрямовані на забезпечення доступу людини до культурних і духовних цінностей свого народу і людства в цілому): ст. 54 КУ (право громадян на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності), ст. 54 КУ (право на участь у культурному житті суспільств, на користування культурною спадщиною).

Екологічні права (суб'єктивні права особи, які забезпечують можливості жити в екологічно-сприятливому навколишньому середовищі): ст. 50 КУ (право на безпечне для життя і здоров'я довкілля), ст. 50 КУ (право на відшкодування шкоди, завданої порушенням права на безпечне довкілля), ст. 50 КУ (право на вільний доступ до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, право на поширення інформації про ці об'єкти).

ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО

— це сукупність правових норм, що регулюють суспільні відносини з охорони навколишнього середовища та раціонального використання природних ресурсів.

Конституція України

Ст. 16. Забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи – катастрофи планетарного масштабу, збереження генофонду Українського народу є обов'язком держави.

Ст. 66. Кожен зобов'язаний не заподіювати шкоди природі, культурній спадщині, відшкодувати завдані ним збитки.

Механізм реалізації конституційних прав і свобод – це органічна сукупність усіх правових, економічних, організаційних та інших форм, способів та засобів, які забезпечують можливості практичної реалізації прав і свобод кожної людини. Отже, можна виділити три блоки механізму реалізації конституційних прав:

1. **Нормативний** (складає сукупність усіх конституційних приписів щодо закріплення прав і свобод осіб та щодо способів реалізації та захисту таких прав і свобод).

2. **Інституційний** (складає систему органів державної влади й органів місцевого самоврядування, на які відповідно до Конституції України покладено обов'язок створення належних умов для реалізації конституційних норм).

3. **Результативний** (результатом впливу конституційних норм на діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування є впорядкованість суспільних відносин і їхня відповідність конституційним приписам).

Конституційно-визначені можливості з забезпечення реалізації та захисту прав і свобод людини і громадянина

Стаття 27. Кожна людина має невід'ємне право на життя.

Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави - захищати життя людини.

Кожен має право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань.

Відповідно до Конституції України особи мають право:

1. Захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань (ч. 2 ст. 27 КУ). Таке положення закріплює право самозахисту – тобто право самотійно, без звернення до правоохоронних органів чи інших уповноважених державних органів, а також суду, захищати себе чи інших осіб від дій, які загрожують життю чи здоров'ю.

2. Об'єднуватися в політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод (ст. 39 КУ).

3. Проводити збори, мітинги, походи і демонстрації.

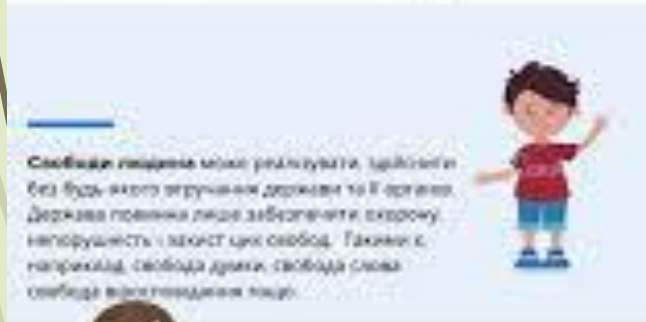
4. Направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення до органів державної влади.

5. Захищати в суді свої права і свободи.

6. Звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

7. Звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних установ або органів.